

Голуб Анастасія Сергіївна

*студентка 2-го курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ВИЗНАННЯ НА ЗАКОНОДАВЧОМУ РІВНІ ПРОТИПРАВНОСТІ КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Неабияку важливу роль у сучасному суспільстві відіграє така публічна галузь права як кримінальне право. Позитивним (об'єктивним) кримінальним правом охоплюється сукупність правових норм, що регулюють коло діянь (дії чи бездіяльності), які внаслідок високого рівня суспільної небезпеки визнаються злочинними Кримінальним кодексом України (далі – КК України).

Актуальність аналізу внесених змін до КК України, а саме доповнення статтею 111-1 «Колабораційна діяльність», відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність» від 03.03.2022 № 2108-IX (далі – Закон України № 2108-IX) є необхідним, враховуючи сучасні реалії на теренах України [2]. Вищезазначена стаття доповнила Розділ I «Злочини проти основ національної безпеки України» КК України, де об'єктом кримінальних правопорушень визнається національна безпека України, також можуть бути визначені додаткові об'єкти кримінальних правопорушень.

Як зазначає В. Н. Кубальський, кримінальна відповідальність за колабораціонізм – неможлива, вона може наставати лише за конкретні злочинні (протиправні) діяння, в яких проявляється це явище [7, с. 357]. У проєкті Закону України «Про заборону колабораціонізму» (№ 6170 від 09.03.2017, що був включений до порядку денного 20.03.2018) було запропоновано доповнити КК України статтею 111-1 «Колабораціонізм», де кримінальна відповідальність наставляла за колабораціонізм, а не за діяння, в яких він проявляється, проте 29.08.2019 проєкт було відкликано [5]. У чинній редакції КК України, особа притягується до відповідальності саме за колабораційну діяльність.

Проаналізувавши працю Гафта Б. Г., Письменський Є. О. зазначив, що колабораціонізм – усвідомлене, добровільне й умисне співробітництво з ворогом у його інтересах і на шкоду своїй державі [8, с. 11]. Більш розгорнутим є тлумачення О. Ю. Ілларіонова, який зазначає, що колабораціонізм – усвідомлене, добровільне й умисне співро-

бітництво громадянина України з ворогом (окупантом, країною-агресором тощо), в його інтересах і на шкоду своїй державі (в політичній, інформаційній, економічній та інших сферах) [6, с.4]

Законодавець не надає чіткого визначення колабораціонізму чи колабораційної діяльності, проте зі змісту статті 111-1 КК України можна зробити висновок, що до колабораційної діяльності відносяться: публічні заперечення та заклики (ч. 1 ст. 111-1 КК України), добровільне зайняття посад у незаконних органах (ч. 2 ст. 111-1 КК України), здійснення пропаганди у закладах освіти незалежно від типів та форм власності (ч. 3 ст. 111-1 КК України), передача матеріальних ресурсів незаконним збройним чи воєнізованим формуванням (ч. 4 ст. 111-1 КК України), зайняття керівних посад у незаконних органах влади, а також участь в організації та проведенні незаконних виборів та/або референдумів (ч. 5 ст. 111-1 КК України), організація та проведення заходів політичного характеру, здійснення інформаційної діяльності (ч. 6 ст. 111-1 КК України), добровільне зайняття посади в незаконних судових або правоохоронних органах (ч. 7 ст. 111-1 КК України), вчинення особами, зазначеними у частинах п'ятій – сьомій статті 111-1 КК України, дій або прийняття рішень, що призвели до загибелі людей або настання інших тяжких наслідків (ч. 8 ст. 111-1 КК України) [1]. Вищеперераховані дії стосується співпраці з державою-агресором, збройними формуваннями та/або окупаційною адміністрацією держави-агресора.

Також відповідно до внесених змін до КК України Законом України № 2108-IX, підставою для застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру є вчинення її уповноваженою особою від імені юридичної особи будь-якого із кримінальних правопорушень, передбачених статтею 111-1 КК України, а також ліквідація юридичної особи застосовується судом у разі вчинення її уповноваженою особою будь-якого із кримінальних правопорушень передбачених статтею 111-1 КК України [2].

Проте потрібно розуміти, що внесені зміни до чинного законодавства не є остаточними і захист національної безпеки України від колабораційної діяльності будь-якими легітимними засобами є необхідним. Для прикладу, Законом України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо удосконалення відповідальності за колабораційну діяльність та особливостей застосування запобіжних заходів за вчинення злочи-

нів проти основ національної та громадської безпеки» від 14.04.2022 № 2198-IX, КК України було доповнено статтею 111-2 «Пособництво державі-агресору» [3]. Також інші уповноважені органи здійснюють заходи задля охорони національної безпеки України, рішенням Ради національної безпеки і оборони (далі – РНБО) України від 18 березня 2022 року «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій», яке введено в дію Указом Президента України від 19 березня 2022 року № 153/2022, було призупинено на період дії воєнного стану будь-якої діяльність в Україні політичних партій «Опозиційна платформа – За життя», «Партія Шарія», «Держава», «Ліва опозиція», «Прогресивна соціалістична партія України», «Союз лівих сил», «Соціалістична партія України», «Соціалісти», «Опозиційний блок», «Наші» та «Блок Володимира Сальдо» [4].

Отже, можна зробити висновок, що внесення змін до КК України, а саме доповнення статтею 111-1, яка також стала підставою для внесення змін до інших статей КК України, демонструє визнання законодавцем рівня суспільної небезпеки і протиправності колабораційної діяльності, передбачивши самостійну кримінальну відповідальність осіб, які умисно наражають на небезпеку об'єкт кримінально-правової охорони (національну безпеку України, а також інші додаткові об'єкти).

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: Закон від 05.04.2001 № 2341-III. Дата оновлення: 23.04.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n2> (дата звернення: 22.05.2022)
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність: Закон України від 03.03.2022 № 2108-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2108-20> (дата звернення: 22.05.2022)
3. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо удосконалення відповідальності за колабораційну діяльність та особливостей застосування запобіжних заходів за вчинення злочинів проти основ національної та громадської безпеки: Закон України від 14.04.2022 № 2198-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2198-20#n8>
4. Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій: Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 березня 2022 року, введено в дію Указом Президента України від 19 березня 2022 року № 153/2022 URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1532022-41765>

5. Про заборону колабораціонізму: проєкт Закону України від 09.03.2017 № 6170 URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=6170&skl=9

6. Ілларіонов О. Ю. Суспільний запит на заборону колабораціонізму. *Юридичний вісник України*. 2017. №13 (1133) С. 4 URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/10349>

7. Кубальський В. Н. Проблеми кримінально-правової протидії колабораційній діяльності. *Правова держава*. 2019. №30 С 353-360 URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/PrDe_2019_30_42.pdf

8. Письменський Є. О. Колабораціонізм як суспільно-політичне явище в Україні (кримінально-правові аспекти): наук. нарис / Письменський Є. О. Северодонецьк, 2020. – С. 121 URL: <http://dspace.lduvs.edu.ua/jspui/handle/123456789/580>

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Берш А. Я.

Соловей Анна Олегівна

*студентка 2-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВСТАНОВЛЕННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВЧИНЕНІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Враховуючи те, що з 2014 року на території України тривають військові дії, складним та досі невирішеним є питання щодо покарань та притягнення до відповідальності за вчинення найтяжчих кримінальних правопорушень.

В цьому аспекті нагальною проблемою є саме внесення змін до Кримінального кодексу України, оскільки це зможе постати законодавчо – закріпленою запорукою встановлення відповідальності та справедливості, покарання винних. З моменту повномасштабного вторгнення 24 лютого ворожими військами кількість таких кримінальних правопорушень зросла, однак питання встановлення справедливого покарання саме за такі дії є відкритим аспектом, який немає нормативного підкріплення. В ключі розгляду цього питання